

DOI: 10.15276/ETR.02.2025.13
 DOI: 10.5281/zenodo.15427578
 UDC: 346.6:35.073.53(477)
 JEL: H83, D73, L32, R58

КОНЦЕПТУАЛЬНА ПРИРОДА ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ У МЕЖАХ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

THE CONCEPTUAL NATURE OF PUBLIC PROCUREMENT WITHIN THE FRAMEWORK OF PUBLIC ADMINISTRATION

Iryna M. Boiko
 Odesa Polytechnic National University, Odessa, Ukraine
 ORCID: 0000-0001-6876-526X
 Email: imboiko91@gmail.com

Yelyzaveta R. Markevych
 Odesa Polytechnic National University, Odessa, Ukraine
 Email: markevych.8895163@stud.op.edu.ua

Received 30.03.2025

Бойко І.М., Маркевич Є.Р. Концептуальна природа публічних закупівель у межах системи публічного управління. Оглядова стаття.

У контексті реформування публічного управління публічні закупівлі набувають нового значення як інструмент стратегічного розвитку, прозорості та ефективного використання публічних ресурсів. У статті проаналізовано еволюцію поняття «публічні закупівлі» в українському законодавстві, розкрито концептуальну багатовимірність цієї діяльності. Представлено модель безперервного закупівельного циклу, побудовану на концепції 3Р (підготовка, закупівля, виконання), яка відображає динамічний характер взаємодії держави, бізнесу та громадян. Особливу увагу приділено міждисциплінарному підходу, що поєднує правові, економічні, соціальні та управлінські аспекти. Дослідження підкреслює важливість закупівель як простору для реалізації публічної політики та досягнення цілей сталого розвитку.

Ключові слова: публічні закупівлі, закупівельна діяльність, публічне управління, 3Р-модель, нормативна база, циркулярна економіка, Prozorro

Boiko I.M., Markevych Ye.R. The Conceptual Nature of Public Procurement Within the Framework of Public Administration. Review article.

In the context of public administration reform, public procurement is gaining new significance as a tool for strategic development, transparency, and effective use of public resources. This article examines the evolution of the term "public procurement" in Ukrainian legislation and reveals the conceptual multidimensionality of procurement activities. A continuous procurement cycle model based on the 3P concept (preparation, purchase, perform) is presented, reflecting the dynamic nature of interactions between the state, business, and society. Special attention is paid to an interdisciplinary approach that combines legal, economic, social, and managerial dimensions. The study emphasizes the importance of procurement as a space for public policy implementation and for achieving sustainable development goals.

Keywords: public procurement, public administration, 3P model, regulatory framework, circular economy, Prozorro, procurement policy

Публічні закупівлі є невід'ємною складовою функціонування системи публічного управління, оскільки забезпечують реалізацію ключових завдань держави у сфері економічної, соціальної та інфраструктурної політики. В умовах посилення вимог до прозорості, підзвітності та ефективності використання публічних ресурсів виникає потреба у переосмисленні закупівельної діяльності не лише як технічної чи юридичної процедури, а як комплексного управлінського інструменту. Незважаючи на наявність значної кількості нормативно-правових актів і практичних напрацювань, досі спостерігається нестача цілісних теоретичних підходів, здатних пояснити динаміку, логіку та наслідки публічних закупівель у контексті стратегічного управління. У зв'язку з цим актуальним є формування концептуальної моделі закупівель як безперервного циклу, що враховує інституційні, економічні та соціальні фактори, а також відповідає сучасним викликам цифровізації та сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблематика публічних закупівель активно досліджується як у вітчизняному, так і в міжнародному науковому середовищі. Значну увагу цій темі приділяють українські дослідники, серед яких Критенко О.О., Левченко С.Ю., Малолітнева В.К., Науменко С.М., Олефір А.О., Смирчинський В.В., Ткаченко Н.Б., Фалко Ю.В., Швидка Т.І., Пархоменко Л.М., Вальковець А.С., Поляк К.Ю., Кильницька Є.В., Глухова С.В., Колодяжна Т.В., Сташук О., Борисюк О., Проць Н., які аналізують правові, процедурні, економічні та управлінські аспекти функціонування закупівельної системи. Попри глибину окремих досліджень, у науковому дискурсі зберігається дефіцит узагальнених теоретичних підходів до розуміння публічних закупівель як інструменту публічного

адміністрування. Особливої уваги заслуговує міждисциплінарний підхід, запропонований Flynn і Davis, який трактує закупівлі як багатофункціональний інститут, що охоплює політичні, економічні, соціальні та управлінські виміри. Також вагомий внесок у розвиток концептуальних моделей закупівельного процесу зроблено Schotanus, Grandia і Volker, а також Van Weele & Rozemeijer, які акцентують увагу на стратегічному, циклічному та інтеграційному характері закупівель у системі публічного управління.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Попри значну кількість досліджень у сфері публічних закупівель, залишаються невирішеними ключові питання, пов'язані з відсутністю цілісної теоретико-методологічної моделі, що поєднувала б закупівлі як інструмент публічного адміністрування, економічного регулювання та соціальної політики. Існуючі підходи здебільшого фокусуються на правовому регламенті або окремих функціональних етапах процесу, тоді як системний, міждисциплінарний погляд, який враховує взаємозв'язок між фазами закупівельного процесу, впливом публічної політики та цілями сталого розвитку, усе ще не отримав належного узагальнення. Зокрема, бракує адаптованих до українського контексту моделей циклічної дії закупівель, які б враховували принципи прозорості, ефективності, стратегічності та зворотного зв'язку. Стаття присвячена заповненню цього аналітичного вакууму шляхом розробки інтегрованої моделі закупівельного циклу, адаптованої до потреб сучасного публічного управління.

Метою статті є концептуалізація публічних закупівель як інструменту публічного управління шляхом розробки інтегрованої моделі закупівельного циклу на основі міждисциплінарного підходу. Завданням дослідження є обґрунтування функціонального змісту кожної фази закупівельного процесу, виявлення теоретичних підходів до його осмислення та розробка адаптованої моделі безперервного закупівельного циклу, що поєднує стратегічні, правові, економічні та соціальні виміри функціонування публічних закупівель в умовах сучасної трансформації публічного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження

У будь-якій країні система публічних закупівель представляє собою значний ринок і покладає велику відповідальність на державу. Це ринок, який має забезпечувати відкритий і прозорий доступ до торгів для всіх державних замовників і постачальників. Держава виступає одним із ключових учасників економічного процесу, виконуючи роль споживача товарів, робіт і послуг. Ефективне здійснення публічних закупівель є одним із ключових факторів, що визначає стабільність та успішність функціонування економіки загалом. Прозорість процедур, відкритість ринку та раціональне витрачання бюджетних коштів прямо корелюють із рівнем

розвитку економіки, задоволенням суспільних потреб і забезпеченням довіри до публічної влади. Ключовим етапом трансформації закупівельної системи в Україні стало ухвалення 17 лютого 2016 року Закону України «Про публічні закупівлі» [1], який остаточно закріпив сучасний підхід до регулювання сфери закупівель. У цьому законі вперше офіційно закріплено поняття «публічні закупівлі», що замінило попередній термін «державні закупівлі», відображаючи перехід до сервісно орієнтованої моделі державного управління. Варто зауважити, що поняття «державні» та «публічні» мають спільне історичне підґрунтя, проте останнє підкреслює відкритість і підзвітність процедур, притаманну демократичному врядуванню [2].

Зміни у термінології, що використовувалася в системі закупівель в Україні, відображають глибинну трансформацію механізмів державного управління у сфері забезпечення потреб публічного сектору. Від радянської моделі директивного планування, що передбачала централізоване розподілення ресурсів через державні плани, система перейшла до державних замовлень, які у перші роки незалежності України використовувалися як засіб регулювання пріоритетних потреб держави за допомогою державних контрактів.

У другій половині 1990-х років формується термін «закупівлі», що вказує на поступовий перехід від адміністративного розподілу до більш ринкових механізмів придбання товарів, робіт і послуг. У цей період, зокрема з 1997 року, з'являється низка нормативно-правових актів, які запроваджують конкурентні процедури та торги.

Наступний етап розвитку охоплює період з 2000 по 2014 рік, коли використовується термін «державні закупівлі». Він набуває системного характеру завдяки прийняттю відповідного закону та розвитку інституційних механізмів регулювання, зокрема запровадженню контролю, єдиного порядку та спеціалізованих органів.

Починаючи з 2015 року, в українському законодавстві закріплюється термін «публічні закупівлі», що є ознакою якісного оновлення системи відповідно до міжнародних стандартів, зокрема Угоди про асоціацію з ЄС та угод СОТ. Це поняття вказує на принципову відкритість процедур, підзвітність, електронізацію процесів і впровадження системи Prozoito як інструменту забезпечення прозорості й ефективного управління публічними фінансами.

Еволюція термінології публічних закупівель в Україні пройшла кілька етапів: від державного замовлення – до державних закупівель, і, починаючи з 2016 року, – до сучасного розуміння публічних закупівель у межах системи Prozoito. Якщо спочатку основна увага зосереджувалась на централізованому плануванні та забезпеченні державних потреб, то згодом акценти змістилися на формування конкурентного ринку, прозорість процедур і контроль за ефективністю витрачання бюджетних ресурсів. У сучасному розумінні

публічні закупівлі охоплюють не лише економічний вимір, а й виступають важливим інструментом забезпечення правової визначеності,

боротьби з корупційними ризиками та реалізації публічної політики (рис. 1).

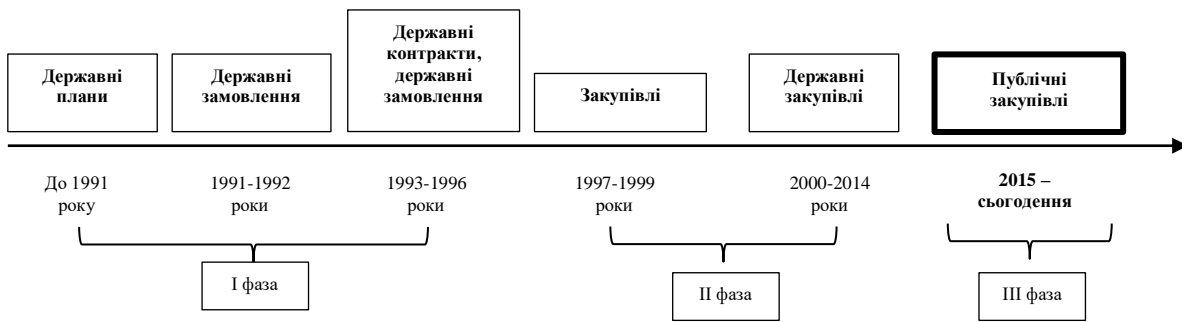

Рисунок 1. Еволюція термінології публічні закупівлі

Джерело: складено авторами за матеріалами [2, 3]

У результаті трансформації підходів до регулювання закупівельної діяльності в Україні в Законі України «Про публічні закупівлі» було закріплено сучасне визначення: «Публічні закупівлі – це придбання товарів, робіт і послуг, що здійснюється замовниками відповідно до цього Закону з метою забезпечення потреб держави або територіальної громади» [1]. Це формулювання фіксує не лише господарсько-правову суть закупівель, а й їхню роль як інструменту реалізації публічної політики, формування державних пріоритетів і розвитку конкурентного середовища в економіці.

У науковій літературі та міжнародних документах термін «публічні закупівлі» інтерпретується залежно від правового контексту, моделі врядування та економічної системи. Згідно з Європейською Комісією, public procurement – це процес закупівлі товарів, послуг і робіт державними органами та іншими публічними інституціями з метою забезпечення суспільних потреб, заснований на принципах прозорості, відкритості й добросовісної конкуренції [4]. Світова організація торгівлі в Угоді про державні закупівлі (GPA) використовує поняття government procurement, яке стосується закупівель урядовими установами у межах публічних фінансів із дотриманням міжнародних норм щодо недискримінації та рівного доступу до ринку [2].

У вітчизняному академічному дискурсі також існує кілька підходів до тлумачення закупівельної діяльності. Так, А. Загородній тлумачить закупівлю у вузькому сенсі як договір про постачання великих партій товарів з оплатою у визначений термін, а в широкому – як придбання товарів у великій кількості як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках [5]. О. Софронова та А. Храмкін акцентують на регуляторному аспекті, розглядаючи державне замовлення як механізм формування обсягів і складу необхідної продукції (робіт, послуг) для державних потреб з подальшим розміщенням державних контрактів серед

суб'єктів господарювання незалежно від форми власності [6]. О.О. Критенко пропонує розмежування понять «державне замовлення» як декларації намірів і «державні закупівлі» як законодавчо врегульованої практики реалізації таких намірів шляхом максимально ефективного використання публічних ресурсів [7]. С.М. Науменко пропонує узагальнююче поняття «тендерні закупівлі», ототожнюючи державні закупівлі з конкурсними процедурами – тендерами, торгами [8]. З юридичного погляду С. Паппас визначає публічні закупівлі як систему публічних правовідносин, що виникають у процесі реалізації потреб держави через придбання товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти відповідно до чинного законодавства [11].

На особливу увагу заслуговує міждисциплінарний підхід А. Flynn і Р. Davis, вони підкреслюють, що публічні закупівлі – це не лише економічна чи юридична процедура, а й інструмент досягнення стратегічних державних цілей, зокрема у сферах соціальної політики, екології, інновацій. Автори поєднують мікроекономічні підходи з поведінковими та інституційними моделями, які пояснюють особливості реалізації закупівель у публічному секторі [16]. Таким чином, у сучасному розумінні публічні закупівлі – це складний багаторівневий процес, що включає економічну, правову та управлінську компоненти і є ключовим інструментом забезпечення ефективності та прозорості публічного управління (табл. 1).

У процесі дослідження сутності публічних закупівель в системі публічного управління (рис.) є узагальненням ключових концептуальних складових, що визначають зміст і функціональне призначення закупівель як явища публічної сфери. Вона включає п'ять основних категорій: правову, економічну, управлінську, соціальну та ціннісну. Така типологізація дозволяє здійснити цілісний аналіз природи публічних закупівель та окреслити їхню роль у формуванні ефективного, прозорого та підзвітнього державного управління (рис. 2).

Таблиця 1. Узагальнення трактування «публічних закупівель» у наукових джерелах

Автор, джерело	Визначення
<i>Державне замовлення</i>	
Храмкін А., Софронова О. [6]	механізм державного регулювання економіки, основою якого є формування на договірній основі складу та обсягів продукції або робіт, необхідних для державних потреб, і розміщення контрактів серед суб'єктів господарювання.
Загородній А. Г. [5]	договір про постачання великих партій товарів з оплатою у визначений угодою термін; у широкому розумінні – придбання товарів усередині країни чи за кордоном у великій кількості.
<i>Державні закупівлі</i>	
Левон С. Б. [9]	1) певна регламентована законодавством діяльність держави з придбання товарів, робіт і послуг з найбільшою ефективністю й найменшими витратами для забезпечення діяльності держави та впливу на розвиток галузей національної економіки й зміцнення соціальної політики (державні закупівлі); 2) сукупністю суспільних правовідносин, що виникають у процесі реалізації замовником публічних потреб у товарах, роботах і послугах за публічні кошти у порядку, встановленому законодавством України (публічні закупівлі)
Юдіцький О.Л. [12]	соціальний інститут державного регулювання економіки, що забезпечує виробництво і розподіл благ
Вляляко І.В. [10]	закупівля на конкурентній основі, згідно з визначеними правилами та умовами, за державні кошти для забезпечення життєдіяльності держави.
Колотій В.М. [14]	спосіб видачі замовлень на постачання товарів на умовах конкуренції для досягнення вигідної угоди
<i>Публічні закупівлі</i>	
Закон України «Про публічні закупівлі» [1]	придбання замовником товарів, робіт і послуг у порядку, встановленому цим Законом (публічні закупівлі)
Здирко Н. Г. [3]	1) договір про постачання великих партій товарів з оплатою у визначений угодою термін; придбання товарів усередині країни чи за кордоном у великій кількості (закупівля); 2) механізм державного регулювання економіки, основою якого є формування на договірній основі складу та обсягів продукції або робіт, необхідних для державних потреб, розміщення державних контрактів на поставку цієї продукції (робіт) серед суб'єктів господарювання, незалежно від їхньої форми власності (державне замовлення); 3) придбання виробів, товарів та надання послуг центральними, регіональними і місцевими адміністраціями, державними органами, а в галузі транспорту, телекомунікацій, енергетики і водопостачання – компаніями, що діють за спеціальними або ексклюзивними правами (державне замовлення); 4) державне замовлення – декларація про наміри, а державні закупівлі – реалізація намірів
Grandia, J., Volker, L. [18]	публічні закупівлі охоплюють процес, за допомогою якого організації державного сектору отримують товари, послуги та роботи від зовнішніх джерел, забезпечуючи при цьому прозорість, конкурентність та максимізацію співвідношення ціни та якості.
Новаковець В.М. [21]	це інструмент фінансово-правового регулювання, що забезпечує раціональне використання публічних фондів.
Оврамець Ю.О. [15]	правовий механізм, який дає змогу державі обрати суб'єктів господарювання для виконання державного замовлення на найбільш вигідних умовах
Квач В. Ю., Афанасієв Р. В. [13]	процес придбання замовником товарів, робіт, послуг для ефективного функціонування у межах добросовісної конкуренції.
Duggal, K. A. N., Arciniegas Parra, J. D [20]	регулювання принципів, правил і процедур, які застосовуються державами для забезпечення ефективного процесу придбання товарів, послуг або робіт з дотриманням політичних цілей. Кожне законодавство про публічні закупівлі повинно аналізуватися відповідно до умов конкретної держави або міжнародної організації.

Джерело: складено авторами за матеріалами [1, 3, 5, 6, 9, 10, 12-15, 18, 20, 21]

Правова категорія	Економічна категорія	Управлінська категорія	Соціальна категорія	Ціннісна категорія
<ul style="list-style-type: none"> Відображає нормативно-правову основу процесу публічних закупівель, включаючи закони, підзаконні акти, міжнародні угоди. 	<ul style="list-style-type: none"> Пов'язана з ефективним використанням бюджетних ресурсів, підтримкою економіки, розвитком конкурентного середовища. 	<ul style="list-style-type: none"> Відображає організаційно-процедурну частину закупівель як функцію публічного менеджменту. 	<ul style="list-style-type: none"> Орієнтована на задоволення публічних потреб та покращення добробуту громадян через якісні товари, послуги, інфраструктуру. 	<ul style="list-style-type: none"> Публічні закупівлі як інструмент прозорості, підзвітності, антикорупційності.

Рисунок 2. Категоріальна структура поняття «публічні закупівлі» в системі публічного управління

Джерело: власна розробка авторів

Представлена модель базується на міждисциплінарному підході до аналізу закупівельної діяльності, що враховує сучасні теоретичні напрями вивчення публічних закупівель. Попри зростаючу кількість досліджень у цій сфері, вона досі залишається недостатньо теоретизованою. У науковому дискурсі домінують нормативні, процедурні та емпіричні підходи, натомість бракує цілісних теоретичних конструкцій, які б пояснювали мотиваційні чинники, інституційні трансформації, конфлікти інтересів та логіку взаємодії основних учасників процесу закупівель. Систематизація існуючих теорій дозволяє виокремити декілька ключових напрямів аналітичного осмислення публічних закупівель: інституційний підхід, що досліджує вплив формальних і неформальних норм на поведінку закупівельних органів; агентську теорію, яка аналізує відносини між замовником і підрядником через призму інформаційної асиметрії, морального ризику та контролю; теорію управління ланцюгами постачання, орієнтовану на вивчення взаємозв'язків між замовником і постачальниками; а також підходи, пов'язані з організаційною поведінкою та публічним управлінням, які враховують роль культури, структури та стилів керівництва у забезпеченні ефективності закупівель. Тому публічні закупівлі доцільно розглядати не лише як суто регламентовану процедуру, а як інструмент реалізації публічної політики, що поєднує у собі політичні, економічні, управлінські та етичні виміри. Такий підхід дозволяє перейти від суто формалізованого до системного бачення закупівельної діяльності у межах публічного управління [17].

Окрім цього, публічні закупівлі слід трактувати як соціальний інститут, що формує правила поведінки та взаємодії між державою, бізнесом і громадянським суспільством. У цьому значенні вони виконують не лише економічну функцію, а й соціальну, сприяючи реалізації політик сталого розвитку, інклюзивності, інноваційності та підзвітності.

Узагальнюючи, публічні закупівлі можна визначити як:

- інструмент публічного адміністрування;
- механізм реалізації бюджетної та економічної політики;

— простір взаємодії між державою, суспільством і бізнесом;

— об'єкт нормативного, організаційного та етичного регулювання [16, 17].

Такий концептуальний підхід створює підґрунтя для подальшої теоретичної рефлексії та розвитку прикладних досліджень у сфері закупівельної діяльності, що є особливо актуальним в умовах сучасної трансформації системи публічного управління.

У сучасній теорії та практиці публічних закупівель спостерігається значне розмаїття підходів до представлення закупівельного процесу. Залежно від складності процедур та рівня деталізації моделі можуть бути лінійними, циклічними або безперервно повторюваними, проте між ними не простежується суттєвих концептуальних суперечностей [19]. Для ілюстрації складного характеру сучасних закупівельних процесів доцільно використовувати підхід, який відображає постійний рух, взаємозалежність фаз і гнучкість реалізації – зокрема, модель циклу публічних закупівель у системі публічного управління (рис. 3). Ця модель, запропонована на основі концепції 3P (Preparation – Purchase – Perform), орієнтована на публічний сектор, але водночас інтегрує принципи, відомі в системах приватного закупівельного менеджменту, зокрема у межах концепції закупівельного колеса [22].

На відміну від традиційного лінійного бачення, модель відображає динамічний, повторюваний характер закупівель, акцентуючи увагу на зворотному зв'язку, оцінці та адаптації процесів. Фаза підготовки (Preparation Phase) охоплює первинний аналіз потреб та стратегічне ініціювання закупівельної діяльності. На першому етапі здійснюється виявлення потреби, формування обґрунтування закупівлі, вибір між внутрішнім забезпеченням чи зовнішньою закупівлею (make-or-buy), врахування можливостей сталого споживання, повторного використання або розширення терміну експлуатації ресурсів. Далі формується закупівельна команда, визначається процедура закупівлі, проводиться попереднє консультування з ринком, готуються технічні специфікації та проєкт договору.

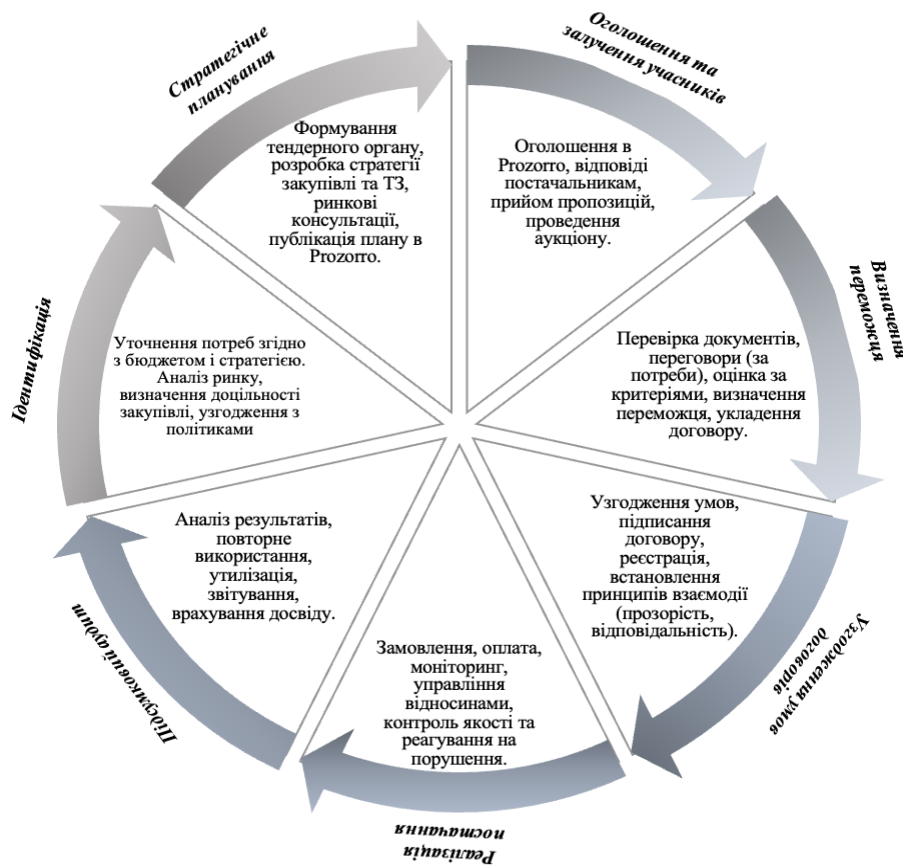

Рисунок 3. Модель циклу публічних закупівель у системі публічного управління
Джерело: складено авторами за матеріалами [18, 22]

Фаза проведення закупівлі (Purchasing Phase) охоплює безпосередню організацію тендеру та оцінювання пропозицій. Перший крок включає публікацію оголошення, прийом запитань від потенційних учасників, організацію прозорого доступу до тендерної документації. Далі здійснюється формалізована оцінка отриманих пропозицій із урахуванням встановлених критеріїв, що може включати як виключно цінові, так і комплексні якісні показники. За потреби можуть проводитися переговори або уточнення. Визначається переможець, надається зворотний зв'язок іншим учасникам. Фаза реалізації (Performing Phase) складається з впровадження договору, його виконання та підсумкової оцінки. Спочатку здійснюється деталізація контракту, узгодження умов між сторонами, формування так званого «соціального контракту» – системи взаємних очікувань і норм поведінки. Далі відбувається фактичне виконання договору: постачання товарів, надання послуг, здійснення контролю якості, комунікація з кінцевими користувачами, управління ризиками. Завершальною частиною циклу є етап оцінювання ефективності закупівлі, аналіз досягнення цілей, ухвалення рішень щодо продовження використання ресурсів, їх рециклінгу або повторного використання. Цей компонент відображає принципи циркулярної економіки, спрямовані на зниження марнотратства та максимізацію суспільної вигоди.

Концептуальне значення моделі безперервного закупівельного циклу полягає в її здатності забезпечувати стратегічну інтеграцію закупівель до публічної політики, дозволяючи враховувати не лише економічну доцільність, а й соціальні, екологічні та етичні вимоги. Такий підхід сприяє трансформації закупівельної діяльності в інструмент сталого розвитку, інституційної довіри та ефективного управління публічними ресурсами. Таким чином, модель безперервного закупівельного циклу не лише структурує процес публічних закупівель, а й закладає основи для формування інноваційної, прозорої та відповідальної системи управління державними ресурсами, орієнтованої на досягнення довгострокових суспільних цілей.

Висновки

Результати дослідження свідчать, що публічні закупівлі є багатофункціональним інструментом публічного управління, який забезпечує не лише ефективне використання бюджетних ресурсів, але й реалізацію стратегічних, соціальних та екологічних цілей державної політики. Еволюція термінології та нормативної бази в Україні, зокрема із запровадженням системи Prozorro, відображає поступовий перехід до відкритої, конкурентної та підзвітної моделі закупівель, що відповідає міжнародним стандартам. Представлена модель безперервного циклу публічних закупівель дозволяє структурувати закупівельну діяльність як

динамічний процес, орієнтований на сталий розвиток і постійне вдосконалення. Інтеграція міждисциплінарних підходів у теоретичному осмисленні публічних закупівель забезпечує цілісне бачення цієї сфери як соціального інституту, що формує механізми взаємодії держави, бізнесу та громадянського суспільства. Це створює передумови для формування ефективної системи

публічного адміністрування, здатної відповідати на сучасні виклики. Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі нормативно-правової бази, яка регулює публічні закупівлі в Україні, з урахуванням змін у законодавстві, гармонізації з вимогами ЄС та впровадження принципів сталого розвитку.

Abstract

Public procurement is a fundamental component of public administration systems, ensuring the fulfillment of the state's economic, social, and infrastructural priorities. In the context of growing demands for transparency, accountability, and efficiency in the use of public resources, it becomes imperative to reconsider procurement not merely as a legal or technical process but as a complex and strategic management tool. Despite the existing body of regulatory frameworks and practical methodologies, the academic field still lacks comprehensive theoretical models that can explain the logic, dynamics, and policy implications of procurement within strategic governance. The article addresses this gap by developing an interdisciplinary conceptual model of the procurement process based on the continuous cycle approach.

The study draws on international and Ukrainian scholarship. Among national scholars, attention is given to legal, procedural, and economic aspects by Krytenko, Levchenko, Malolitneva, Naumenko, Olefir, Tkachenko, Falko, and others. In global research, the interdisciplinary contributions of Flynn & Davis, and the cyclical and strategic models proposed by Schotanus, Grandia & Volker, and Van Weele & Rozemeijer serve as key references.

The article highlights unresolved issues in the field, particularly the lack of integrated models combining procurement with instruments of public policy, economic regulation, and sustainable development. It introduces an adapted cyclic model reflecting transparency, feedback, and interphase connectivity within the procurement lifecycle.

The study's goal is to conceptualize public procurement as a governance tool and develop a structured, cyclic model incorporating strategic, legal, economic, and social dimensions. The article presents a synthesized typology of procurement as a legal, economic, managerial, social, and value-based institution. The proposed model reflects the logic of modern public administration—transparent, responsive, and innovation-oriented.

The findings suggest that public procurement serves as a multi-dimensional mechanism for policy implementation and public resource management. It reflects a transition to participatory and accountable governance, especially through tools like Ukraine's Prozorro system. The article concludes with recommendations for further research, particularly regarding the development and alignment of Ukraine's legal framework with EU and sustainable development standards.

Список літератури:

1. Закон України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#top>.
2. Здирко Н.Г. Публічні закупівлі в Україні: історичний аспект становлення та розвитку / Н.Г. Здирко // Причорноморські економічні студії. – 2019. – Вип. 48(3). – С. 48-90. – DOI: 10.32843/bses.48-90.
3. Здирко Н.Г. Теоретичні підходи до визначення поняття «публічні закупівлі» / Н.Г. Здирко // Ефективна економіка. – 2019. – № 12. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7558>.
4. European Commission. Public procurement [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://commission.europa.eu/policies/public-procurement_en.
5. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. – 4-те вид., випр. та доп. – К.: Т-во «Знання», КОО; л.: Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ, 2002. – 566 с.
6. Храмкін А., Воробйова О. Теоретичні й методологічні основи сучасної системи державних закупівель / А. Храмкін, О. Воробйова // Державні закупівлі України. – 2008. – № 2. – С. 12-16.
7. Кристенко О.О. Теоретичні підходи до визначення поняття «державні закупівлі» / О.О. Кристенко // Вісник Академії митної служби України. Серія: Державне управління. – 2014. – № 1. – С. 19-26. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2014_1_5.
8. Науменко С.М. Система тендерних закупівель: теоретико-методологічні підходи до дефініції і класифікації / С.М. Науменко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2014. – Вип. 1(2). – С. 242-247. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Граєiv_2014_1%282%29_41.

9. Левон С.Б. Понятійно-категоріальний апарат дослідження системи управління публічними закупівлями / С.Б. Левон // Науковий вісник: державне управління. – 2020. – № 3. – С. 150-164. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nauvisdu_2020_3_14.
10. Влялько І.В. Правові засади регулювання державних закупівель у Європейському Союзі / І. Влялько // Європейське право. – 2012. – № 2-4. – С. 98-106. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpr_2012_2-4_11.
11. Паппас С. Політика ЄС у сфері державних закупівель / С. Паппас. – К.: Представництво Європейської Комісії в Україні, 2005. – 96 с.
12. Юдіцький О.Л. Соціальна сутність, мета та завдання інституту державних закупівель в Україні / О.Л. Юдіцький // Держава і право. – 2010. – Вип. 50. – С. 430-435. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34734/67-Yuditskiy.pdf?sequence=1>.
13. Квач В.Ю., Афанасієв Р.В. Загальнотеоретичні положення про публічні закупівлі: поняття та призначення / В.Ю. Квач, Р.В. Афанасієв // Молодий вчений. – 2017. – № 11. – С. 884-887. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_11_216.
14. Колотій В.М. Специфіка ринку державних закупівель / В.М. Колотій // Формування ринкових відносин в Україні. – 2003. – № 3. – С. 24-27.
15. Оврамець Ю.О. Зміст та етапи адміністративної процедури авторизації електронних майданчиків / Ю.О. Оврамець // Прикарпатський юридичний вісник. – 2020. – Вип. 4(33). – С. 69-74. – DOI: 10.32837/ryuv.v0i4.626.
16. Flynn, A., & Davis, P. (2014). Theory in public procurement research. *Journal of Public Procurement*, 14(2), 139-180. DOI: 10.1108/JOPP-14-02-2014-B001.
17. Flynn, A., & Davis, P. (2017). Explaining SME participation and success in public procurement using a capability-based model of tendering. *Journal of Public Procurement*, 17(3), 337-372. DOI: 10.1108/JOPP-17-03-2017-B003.
18. Grandia J., Volker L. (Eds.). *Public Procurement: Theory, Practices and Tools*. – Cham : Springer, 2023. – DOI: 10.1007/978-3-031-18490-1.
19. Grandia J., Kuitert L., Schotanus F., Volker L. *Introducing Public Procurement* // In: Grandia J., Volker L. (eds.) *Public Procurement*. – Cham : Palgrave Macmillan, 2023. – DOI: 10.1007/978-3-031-18490-1_1.
20. Duggal K.A.N., Arciniegas Parra J.D. *Public Procurement* // *Jus Mundi Wiki* [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу: <https://jusmundi.com/en/document/wiki/en-public-procurement>.
21. Новаковець В.М. Фінансово-правовий механізм регулювання державних закупівель: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / В.М. Новаковець; Держ. НДІ М-ва внутр. справ України. – К., 2012. – 20 с.
22. Van Weele A.J., Rozemeijer F. *Procurement and Supply Chain Management*. – 8th ed. – Cengage Learning, 2022. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cengage.uk/c/procurement-and-supply-chain-management-8e-van-weele-rozemeijer/9781473779112>.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). Law of Ukraine "On Public Procurement" No. 922-VIII of 25.12.2015. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#top> [in Ukrainian].
2. Zdyrko, N.H. (2019). Public procurement in Ukraine: Historical aspect of formation and development. *Prychornomorski Economic Studies*, 48(3), 48-90. DOI: 10.32843/bses.48-90 [in Ukrainian].
3. Zdyrko, N.H. (2019). Theoretical approaches to the definition of "public procurement". *Efektivna Ekonomika*, 12. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7558> [in Ukrainian].
4. European Commission. (n.d.). Public procurement. Retrieved from: https://commission.europa.eu/policies/public-procurement_en [in English].
5. Zahorodnii, A.H., Vozniuk, H.L., & Smovzhenko, T.S. (2002). *Financial Dictionary* (4th ed.). Kyiv: Znannia, KOO [in Ukrainian].
6. Khramkin, A., & Vorobiova, O. (2008). Theoretical and methodological foundations of the modern system of public procurement. *Public Procurement of Ukraine*, 2, 12-16 [in Ukrainian].
7. Krytenko, O.O. (2014). Theoretical approaches to the definition of "public procurement". *Bulletin of the Academy of Customs Service of Ukraine. Series: Public Administration*, 1, 19-26. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2014_1_5 [in Ukrainian].
8. Naumenko, S.M. (2014). The system of tender procurement: Theoretical and methodological approaches to definition and classification. *Theoretical and Practical Aspects of Economics and Intellectual Property*, 1(2), 242-247. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpaeiv_2014_1%282%29__41 [in Ukrainian].
9. Levon, S.B. (2020). Conceptual and categorical apparatus for research on the public procurement management system. *Scientific Bulletin: Public Administration*, 3, 150-164. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nauvisdu_2020_3_14 [in Ukrainian].

10. Vlialko, I.V. (2012). Legal foundations for the regulation of public procurement in the European Union. *European Law*, 2-4, 98-106. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpr_2012_2-4_11 [in Ukrainian].
11. Pappas, S. (2005). EU policy in the field of public procurement. Kyiv: Representation of the European Commission in Ukraine [in Ukrainian].
12. Yuditskiy, O.L. (2010). Social essence, purpose and tasks of the institution of public procurement in Ukraine. *Law and State*, 50, 430-435. Retrieved from: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34734/67-Yuditskiy.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
13. Kvach, V.Y., & Afanasiev, R.V. (2017). General theoretical provisions on public procurement: Concept and purpose. *Young Scientist*, 11, 884-887. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_11_216 [in Ukrainian].
14. Kolotii, V.M. (2003). Specifics of the public procurement market. *Formation of Market Relations in Ukraine*, 3, 24-27 [in Ukrainian].
15. Ovramec, Y.O. (2020). Content and stages of the administrative procedure for authorization of electronic platforms. *Prykarpattia Legal Bulletin*, 4(33), 69-74. DOI: 10.32837/pyuv.v0i4.626 [in Ukrainian].
16. Flynn, A., & Davis, P. (2014). Theory in public procurement research. *Journal of Public Procurement*, 14(2), 139-180. DOI: 10.1108/JOPP-14-02-2014-B001 [in Ukrainian].
17. Flynn, A., & Davis, P. (2017). Explaining SME participation and success in public procurement using a capability-based model of tendering. *Journal of Public Procurement*, 17(3), 337-372. DOI: 10.1108/JOPP-17-03-2017-B003 [in English].
18. Grandia, J., & Volker, L. (Eds.). (2023). *Public procurement: Theory, practices and tools*. Cham: Springer. DOI: 10.1007/978-3-031-18490-1 [in English].
19. Grandia, J., Kuitert, L., Schotanus, F., & Volker, L. (2023). Introducing public procurement. In J. Grandia & L. Volker (Eds.), *Public procurement* (pp. xx-xx). Cham: Palgrave Macmillan. DOI: 10.1007/978-3-031-18490-1_1 [in English].
20. Duggal, K.A.N., & Arciniegas Parra, J.D. (2024, December 30). Public procurement. *Jus Mundi Wiki*. Retrieved from: <https://jusmundi.com/en/document/wiki/en-public-procurement> [in English].
21. Novakovets, V.M. (2012). Financial and legal mechanism for regulating public procurement: Abstract of the dissertation for the degree of Candidate of Law Sciences: 12.00.07. State Research Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine [in Ukrainian].
22. Van Weele, A.J., & Rozemeijer, F. (2022). *Procurement and supply chain management* (8th ed.). Cengage Learning. Retrieved from: <https://www.cengage.uk/c/procurement-and-supply-chain-management-8e-van-weele-rozemeijer/9781473779112> [in English].

Посилання на статтю:

Бойко І.М. Концептуальна природа публічних закупівель у межах системи публічного управління / І.М. Бойко, Є.Р. Маркевич // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. – 2025. – № 2 (78). – С. 118-126. – Режим доступу: <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No2/118.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.02.2025.13. DOI: 10.5281/zenodo.15427578.

Reference a Journal Article:

Boiko I.M. The Conceptual Nature of Public Procurement Within the Framework of Public Administration / I.M. Boiko, Ye.R. Markevych // *Economics: time realities. Scientific journal*. – 2025. – № 2 (78). – P. 118-126. – Retrieved from: <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No2/118.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.02.2025.13. DOI: 10.5281/zenodo.15427578.

